

De Hey-, Berckenmey-, of Johannahoef te Wechelderzande

Gebouwd door de familie De Proost in 1603

Jules Van Olmen

In Wechelderzande heeft de geschiedenis van het 'Hof d'Intere' en de daaraan nauw verbonden adellijke familie De Proost steeds een bijzondere belangstelling genoten. Voor we de geschiedenis van de Johannahoeve aanvatten, lijkt het me aangewezen de periode waarin de Proosten hier leefden en regeerden wat nader te beschrijven, zowel nationaal als lokaal. Hoe dieper we graven in de geschiedenis van ons dorp, hoe meer we overtuigd zijn van het groot aandeel dat deze familie heeft gehad in het creëren van het toenmalig Wechels landschap. Als we het enkel hebben over de gebouwen die door hen werden opgetrokken, dan komen we tot een respectabel aantal. In het jaarboek 'Norbert de Vrijter' 2001, onder de titel 'Wechelse herbergen in 1900' schreven we reeds dat deze familie in de 17de eeuw de bouwers waren van alle Wechelse gebouwen die wat steviger neergezet waren dan de lemen boerderijtjes, bedekt met wat stro.

Enkele voorbeelden:

- Voor de tijd dat 'de Keyser' als afspanning bekendheid kreeg, was deze plaats eigendom van de Wechelse heer.
- De Steynhoef, eens een modelboerderij op 't Moereind, is eveneens uit de 17de eeuwen in hun bezit.
- Het Wechels kasteel 'Hof d'Intere' werd gebouwd door Jan de Proost in 1649.
- 'Den Hert' werd gebouwd door stamvader Peeter Proost in 1603.
- In datzelfde jaar 1603 werd in het midden van de heide, halverwege Wechel Vlimmeren, een grote hoeve neergezet, haar naam waardig; 'De Heyhoef'.

Beide laatstgenoemde gebouwen vierden in 2003 hun 400ste verjaardag. Het mag gezegd: ze staan er nog steeds, natuurlijk na meerdere ingrepen, en schijnen er bijzonder degelijk, fris en heerlijk uit te zien.

1. Jonker Johan de Proost in zijn tijd

De zeventiende eeuw, die in de geschiedenisboeken als 'de ongelukseeuw' beschreven staat, valt samen met het verblijf van de familie Proost te Wechel.

Op het einde van de 16de eeuw; wanneer de eerste Proost te Wechel verschijnt, staan onze gewesten onder de heerschappij van de Spaanse Habsburgers. De godsdienstoorlogen tussen de protestantse opstandelingen in de Nederlanden en het katholieke Spanje hadden hier diepe sporen van ellende achtergelaten. Onze dorpen werden door dolende muiters en soldaten van allerlei pluimage geplunderd. *De ingesetenen des dorps van Wecheldersande geven ootmoedelyck te kennen hoe dat sy doer die langduerige troublen ende ruyne alsoo gedesoleert syn so by verstervinghe, verlatinghe van hender ordonarise residentie ende woninghe dat sy tegenwoirdich nyet boven de veertich persoonen in getale en syn te weten die van den dorpe Vlimmeren met hen gerekent* (1). Zoals bekend vormden Wechel en Vlimmeren een dubbeldorp, waarin Wechel vijf en Vlimmeren twee schepenen had.

In 1598, enige maanden voor zijn dood, staat Philips II zoon van keizer Karel V; de 17 provinciën af aan zijn dochter, de godvruchtige Isabella, die later in het huwelijk zal treden met aartshertog Albrecht van Oostenrijk. Al is in dat jaar de scheiding tussen de Noordelijke en de Zuidelijke Nederlanden eigenlijk al een feit. Onder het Twaalfjarig Bestand (1609-1621) was er even ademruimte in onze door oorlog geteisterde streken. De aartshertogen herbouwden veel kerken, die door de protestanten waren verwoest. De Contrareformatie is in opgang. Scholen werden gesticht, o.a. te Wechel en te Lille. Ongelukkig stierf Albrecht in 1621 en Isabella daalde nu af tot landvoogdes, in naam van koning Philips IV. Onmiddellijk begon de oorlog opnieuw.

Weer was de Kempen volgepropt met soldaten. Afwisselend hadden we troepen te logeren van de Staatsen (Noordelijke Nederlanden) en van huurlingen, zoals de beruchte Kroaten, in Spaanse dienst. De Vrede van Münster, in 1648, bracht wel een einde aan de Tachtigjarige Oorlog, waarbij de definitieve scheiding van de Noordelijke en de Zuidelijke Nederlanden bezegeld werd, maar de oorlog tussen Spanje en Frankrijk duurde voort, evenals deze tussen de Verenigde Provinciën (±Nederland) en Frankrijk. Ook Engeland was erbij betrokken; weer werden we het slagveld van Europa. Eindigen we dit wapengekletter met de Hollandse oorlog tegen Lodewijk XIV van Frankrijk (1672-1678).

Op lokaal vlak kun je begrijpen dat het Wechelderzande uit de 17 de eeuw niet te vergelijken is met het huidige bijna volgebouwde dorp. In 1630 telde de parochie 300 communicanten, ruw geschat de inwoners boven ongeveer twaalf jaar, en daarin waren dezen van de aangrenzende Oostmalse gehuchten bijgerekend, die toen ook bij onze parochie hoorden. In 1693, de eerste officiële telling voor Wechel alleen, telde men 248 inwoners, verspreid over 52 woningen. In 1637 werden dertien doopsels, vijf huwelijken en vijf sterftes genoteerd. (2)

In 1650 telde men slechts drie huwelijken en drie overlijdens. Bij de overledenen was zelfs een Hollandse soldaat, Gerardus Janssen 'Capiteyn van Castel', zo dodelijk doorstoken dat hij sterft in de armen van de pastoor, terwijl hij berouw vertoont.

De geboortecoëfficiënt lag hoog, rond de 55 op duizend. Even hoog lag de kindersterfte, maar de levensduur was kort.

Omzeggens de ganse bevolking bestond uit landbouwers, enkele eigenaarsboeren, toch zo mooi aangeduid als 'gegoeden' en waaruit de schepenen gekozen werden, en de rest waren keuterboerkens. Deze laatsten vonden in de gemeenschappelijke heiden en moerassen wat karig voedsel en strooisel voor hun vee en schadden voor de open haard. Meerderen van deze heikneuters deden een beroep op de armentafels, ook HH.-Geesttafels genoemd (de latere COO of OCMW). Het analfabetisme tierde welig, vooral bij vrouwen. Onder de bediening van pastoor Aertsens (1616-1624) heerste er te Oostmalle, o.a. te Salfen, de pest, zodat hij veel kinderen uit die parochie in onze kerk doopte. Een van de eerste slachtoffers in 1625 was ene Willem Mattheussen. De familie voerde het stoffelijk overschot naar Wechelderzande, maar de pastoor en de magistraat weigerden het te Wechel te laten begraven uit vrees voor besmetting van het ganse dorp. Adriaen Mattheussen, de vader van het kind, verkreeg van het bisschoppelijk hof op 30 juli 1625 de toelating om zijn zoon te Salfen te begraven. Om diens nagedachtenis te eren, besloot Adriaen tot het bouwen van een kapel, toegewijd aan de heiligen Adrianus en Antonius. Over de pest aldaar kun je een interessant artikel lezen van de hand van Paul Janssens en Walter Van den Branden, in jaarboek 1986.

Een gevoelige plek in de verhouding tussen pastoor en parochianen lijkt in 1623 de tiendenplicht te zijn. De ruzie met de pastoor, omtrent de tienden, laait hier zo hoog op dat vele parochianen elders naar de kerk gaan.

Bij al deze weinig rooskleurige feiten is er toch één lichtpuntje in die donkere periode. Pastoor Wymmers, alias Van de Meiracker, is als 'een engel in levende lijve' hier op de Wechelse grond neergedaald. Een zeer merkwaardige figuur, die pastoor. Getuigenis van de toenmalige deken: *Iemand die boven alle pastoors uitsteekt, dat de Heer overal dergelijke arbeiders naar zijn wijngaard zou sturen.*

(3) Bijna veertig jaar heeft deze geleerde en zeer toegewijde priester, in die moeilijke omstandigheden in 't midden van de 17de eeuw; het wel en wee met zijn parochianen gedeeld. Na zijn ontslag, in 1661, bleef hij met zijn zuster te Wechel wonen. Hij stierf op 5 januari 1666. Zijn grafzerk ligt achteraan in de kerk aan de doopvont. Zijn zuster, Maria, ligt ook in de kerk begraven. Na meer dan 300 jaar worden nog regelmatig missen voor hen opgedragen...want zij schonken een boerderij op het Achterste Moereind aan de kerkfabriek.

Wat we de lezers niet willen onthouden is een paspoort, waarin de legeroverheid van de Staatsen (protestanten) aan onze Wechelse gezagsdragers in 1622, verzocht om hun soldaat, een Wechelaar, niet lastig te vallen bij zijn terugkeer, want hij zwaait definitief af.

Ick Mons(ieur) Cap(itein) Bernaert Planchart, commandeur over eene Compagnie Infanterie ten dienste van de Staten Gen. van Zyn zeer genade den Prins van Oranje etc., certificerende (getuigschrift gevende) desen gegeven te hebben oirloff (verlof) ende passepoort aen Adriaen Mattheussen, den welcken onder myne compagnie voornoemt heeft gedient eenen sekeren tyt als soldaet ende hem geduerende dien tyt eerlyck ende vromelyck gedraeghen ende gequeten heeft als een soldaet ten mynen volcomen contentement ende geneughen hebben hem daerom ende vuyt redenen voornoemt deze niet willen weygeren maer vergunt versoekende aen alle deghenen die deze sal worden getoont denselfve Adriaen Mattheussen onverhindert en gemoliesteert (zonder dreigementen) te laeten passereren ende repassereren (weerkeren) alomme daert hem gelieven sal om syn profyte elders te versoeken ende hem te bewysen alle hullepe faveur ende assistentie des van noode wesen mochte. Tgheen ick in sonderlinge oirconde (getuigenis) der waerheit hebben ick dese doen schryven ende met myn gewoon signature (handtekening) bevestigt binnen Bergen op Zoom desen 2 july 1622. (4)

Op 9 oktober 1637 overleed te Wechel een zekere Adriaen Mattheussen. Is deze dezelfde persoon als hierboven beschreven?

Jonker Jan de Proost, heer van Wechelderzande, Lille, Gierle, Vlimmeren, Beerse en Vosselaar, werd in de adelstand verheven door de Spaanse koning op 1 september 1642. Het schijnt dat onze heer wel een seigneur was met een moeilijk karakter. Vooral pastoor Van de Meiracker (1624-1661) werd in zijn geestelijk ambt tegengewerkt door de heer. Deze laatste dreef zijn haat jegens de pastoor zo ver dat de parochianen nauwelijks met de pastoor durfden te praten. Johan de Proost had in 1629 zonder enige voorafgaande verwittiging een dam op de processieweg opgeworpen, omdat hij niet meer wilde dat men op zijn akkers kwam. Wanneer de processie er aankwam, liet hij de vorster vragen een andere weg te nemen, waarop de pastoor woedend vroeg of er voor het Lichaam van Christus dan geen plaats meer was op aarde.

Ook in de paastijd kon de pastoor niet iedereen biechten, omdat de tijdelijke heer weigerde een bekwame kapelaan voor te dragen.

Op 12 juli 1635 komt de deken op de pastorie voor een grondig onderzoek. In zijn verslag is hij niet mals voor de tijdelijke heer. We geven dit deel van de dekenale visitatie letterlijk weer:

Dominus Temporalis: Door aankoop of een gelijkaardige overeenkomst met de koning kocht hij het dorp van Lille, Vlimmeren, Wechelderzande, Ghierle, Beerse

en Vosselaer. Vroeger was hij secretaris hier en in Lille. Hij heet Joannes Proest, zoon van Petrus die eertijds schout was in Stabroeck en daarvoor was hij een wever of simpele boer die, zoals iedereen weet, rijk geworden is. De zoon van Petrus die ik als niet erg slim en werkzaam beschouw bracht een weduwe van een rijke koopman hierheen om met haar een tweede huwelijk te sluiten. Al vlug kocht hij met de middelen en de rijkdom van deze echtgenote de ene akker na de andere, en als een welstellende man wil hij zijn invloed vergroten en alles naar zijn eigen zin regelen zelfs in de kerk. Toen hij nog jonger was had hij familiale omgang met Maria Jacobs, die getrouwd is met een molenaar: Cornelis Cornelissen. Die maalde op de molen van de heer van Wechelderzande en voor wie hij een schitterende woning bouwde in de omgeving van zijn kasteel (Molenhuis). Vandaar verhuisde de molenaar; vrijwillig of op bevel, naar de molen van de heer in Gierle waar hij nu verblijft getroffen door een hartaanval. In het openbaar komt hij nooit in Wechelderzande en er wordt verteld dat hij geen contact meer heeft met zijn vrouw. De vrouw is nochtans meerder malen bevallen en de vrouw van de tijdelijke heer heeft zich in Antwerpen teruggetrokken, met in haar spoor de roep van een ergernisgevende dubbele scheiding en het vermoeden van een dubbele echtbreuk. Ondertussen is de functie van heer vacant hierdoor dat de scheiding tussen de heer en zijn vrouw beëindigd schijnt. Maar de scheiding van de molenaar is nog niet beëindigd vermits de zaak nog hangende is bij het Hof maar bijna niets kan bewezen worden omdat men nog in onderzoek is (5). We zijn van mening dat de deken veel waarheid vertelt, gezien de zaken die we kunnen controleren bevestigd zijn, zoals het feit dat Cornelissen hier molenaar is geweest en later te Gierle. De Wechelse doopregisters vermelden drie kinderen van Maria Jacobs die zijn

Luchtfoto van de Johannahoeve, nog recent. Uit het archief van Jean Fain.

geboren in 1629, 1631 en 1632. Het is ons onmogelijk te achterhalen of Johans eerste vrouw een weduwe was bij zijn huwelijk, daar de huwelijksregisters toen nog niet in voege waren. Gezien dit huwelijk geen kinderen voortbracht, is het best mogelijk dat de vrouw reeds op ouderdom was bij haar tweede huwelijk. Ook de Wechelse schepenakten bewijzen dat Johan zeer bedrijvig was in het kopen van gronden, vooral tussen 1620 en 1638. Zo hebben we alle redenen om het verslag van de deken te geloven...Zo zal de amoureuze relatie met de molenaarsvrouw ook wel plaats hebben gehad.

In het Rijksarchief te Antwerpen vond ik een los blad tussen de Wechelse schepenregisters. Op 10 februari 1610 daagt Tanneken Proost, zuster van Peeter, een zekere Jan Janssens, voor de vierschaar omdat zij hem verdenkt en beschuldigt van jongelingen op te stoken om schandalige liedjes te zingen uit deuren en vensters over haar broer Peeter...*op te stocken om te singhen het scandalich liedeke van Peeter Proost, hetwelcke soude gemaekt syn tot synen scandale.*

Ook de Lillenen waren niet te spreken over de houding van hun heer in verband met de gekende affaire van de doodslag van de Kroaten. Anderzijds dient wel gezegd te worden dat Johan de Proost zijn plichten als heer betreffende het bestuur van de verschillende dorpen nauwgezet vervulde (6). Wanneer Jan hier te Wechelderzande op 11 december 1653 overlijdt, laat hij een jonge vrouw met vijf kinderen, tussen negen en vijftien jaar, achter. Is het uit noodzaak of doet zij haar man na, die zelf geen drie maanden wachtte om opnieuw te trouwen? Ook zij hertrouwt zeer spoedig met Jan Lucas de Burggrave, een Leuvense schepen. Deze laatste is reeds een bekende voor de familie Proost-Cayro, want bij de geboorte van hun jongste kind treedt hij als dooppeter op.

2. Volgorde van de eigenaars van de hoeve

1. Familie de Proost: 1603 tot 1683
2. Familie Theodoor Andreas Van Kessel en familie Andreas Van Leyen: 1683 tot 1697
3. Familie Bollen uit Antwerpen: 1697 tot 1767
4. Familie Wuyts-Berrevoets: 1767 tot ongeveer 1810
5. Familie De Pret: ±1810 tot 1881
6. August Jozef Dierckx-M.T.Dierckx: 1881 tot 1934
en zoon Jozef Dierckx
7. Familie Pain-Bruggeman: vanaf 1934
Familie Fain-Misonne

VAN KESSEL en VANLEYEN (tweede eigenaar)

Bij het overlijden van Jan de Proost in 1653 schijnt de glorieperiode reeds voorbij. Vanaf 1654 verkoopt *Vrouwe Justina Cayro, naergelaten wed(uwe) van wylen jonker Jan de Proost, vage gronden en heyden en vennen*. In de verkochte percelen vinden we nog huidige kadasternamen terug, zoals *den wolfsbempt, de brantheyde, de mortels, de sulvennenheyde en de daelen*. (7)

Wapenschild Proost. Uit J. Juten 'Het geslacht Proost'.

Zerksteen. Uit 'Graf- en Gedenkschriften VI, Antwerpen'.

Zo gaat het nog dertig jaar verder, want de eigendommen van de familie zijn onmetelijk groot. In 1683 viel het zwaard van Damocles op het hoofd van de familie De Proost. De teloorgang van die eens zo nobele familie en de verbeurdverklaring van al hun bezittingen zijn eveneens een afzonderlijk artikel waard. Het kasteel Hof d'Intere, dat ze zelf in 1649 zo mooi hadden opgebouwd, te moeten achterlaten in vreemde handen, zal wel als een dolksteek in 't hart hebben aangevoeld (8).

Zo kwam ook de Heyhoef in handen van twee Antwerpenaars, een burgemeester en een schepen: Theodoor Andreas van Kessel en Andreas van Leyen.

DE FAMILIE BOLLEN-BRUYNSEELS uit Antwerpen (derde eigenaar)

Slechts enkele jaren bleven voorgaande eigenaars, Van Kessel en Van Leyen, de bezitters van de Heyhoef. Na veertien jaar verkopen zij de boerderij en hun gronden aan een andere Antwerpenaar Guillelmo BOLLEN. *omme eene somme gelts hun al ende wel is vergolden, vercocht hebben wel ende wettelyck aen d'heer Guillelmo Bollen, coopman alhier ende aen juffrouwe Margarita Bruynseels, syn wettighe huysvrouwe, eene hoeve met huysinge, schuere, stallinge, landen, weyden ende heyden mette boomen ende plantagien, ende alle de toebehoorten genaempt de HEYHOEVE oft BERCKENMEY (= meiboom), voor dese twee hoeven geweest synde tsaemen groot ontrent de veertich bunderen (= ong. 53 ha), bestaende in diversche perceelen, 500 ende gelyck de selve in pacht gebruyckt wort by Wouter JORIS. Voorgaende afcomstig van wylen Heere Borgemeester Van Kessel ende wylen d'HeerAnthonio Van Leyen, in synen leven schepene deser Stadt Antwerpen; syn gecocht jegens de crediteuren van jonker Jan DE PROOST, ende daerinne by decreet met het lichten van syne majestyts segele gegoyt den 22 november sesthien hondert dryentachtich. Omme welcke hoeve ende landen ten hoochsten en meeste pryse te brengen, soo syn deselve ten versoecke der vercoopers publicquelyck ten overstaen van wethouderen van Wecheldersande op den 20sten lestleden by instellinge geveylt te coope waer aff den 26 augusty als hoochste verdieren met het vuytgaen van de brandende keerse cooper gebleven is de voors. Guillelmo Bollen, ten pryse van negenthien hondert guls, ende vyf!enseventich verdieren doende elcke verdiere twee gulden is 2050 gulden.*

Int jaer ons Heere als men schreeff duysent ses hondert sevenennegentich vyfentwintich daegen in September (9).

Deze verkoop werd op 15 januari 1698 bekrachtigd door de volgende toenmalige Wechelse schepenen: Peeter Anthonissen, Merten Wagemans, Adriaen Geentkens en Peeter Geentkens. Na het overlijden van de echtelieden Bollen-Bruynseels erfden het eerst hun twee dochters Isabella en Maria Bollen, en nadien hun zoon Jan Baptist. Deze J.B.Bollen was niet tevreden over zijn pachter

Jan Noyens omdat die zonder toestemming van de eigenaar hei en strooisel van de grond haalde en bomen kapte. Daarom stuurde hij veldwachter Adriaen Meeus op hem af, op 13 januari 1745.

Comparuit (= verscheen) Adriaen Meeus, voster alhier; verclaert uyt naem van J.B.Bollen, arrest gedaen te hebben op alle haeffelycke ende meubilaire goederen bevonden op de heyhoeve, competeren de Jan Noyens, pachter; om daer aen te verhaelen eene somme van ses hondert een en dertich gulden negen stuyvers, met alsnoch 14 veertelen coren daerenboven verbodt gedaen te hebben ten eynde geen hey oft strooysel van den gront te haelen noch boomen te cappen ende heeft daervan relaes op segel gegeven (10).

EIGENAAR EN BOER WUYTS-BERREVOEtS (vierde eigenaar)

Op 12 augustus 1767 wordt de boerderij door Bollen verkocht aan Cornelius WUYTS uit Viersel en zijn vrouw Maria Berrevoets. Dit voor een bedrag van 2509 gulden. Corneel kocht 43 ha aan, enkele percelen werden door andere Wechelaars aangekocht. Bij de berekening van de meer dan dertig percelen komen we weer bij een oppervlakte van ongeveer 50 hectaren. Dit zijn de eerste eigenaars die hier ook ter plaatse komen boeren.

Corneel overlijdt hier in 1785 en zijn vrouw overleeft hem nog negen jaar..

Wanneer de familie Wuyts haar eigendom van de hand doet, is ons onbekend; Wel weten we dat de Heihoef zeker in 1810, en waarschijnlijk nog vroeger, weer in handen was van een adellijke familie: De Pret, uit Antwerpen.

DE ADELLIJKE FAMILIE DE PRET uit Antwerpen in de 19de eeuw (vijfde eigenaar)

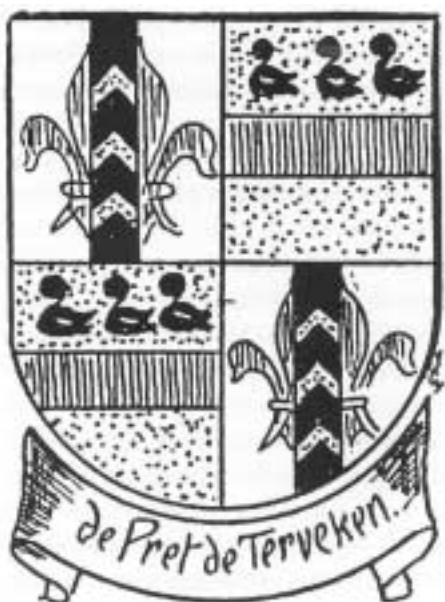
Baron Philip A.J.DE PRET DE TERVEKEN, (1766-1838) licentiaat in de rechten en kamerheer van onze toenmalige koning Willem I (1815-1830), was gehuwd met Justine C.M. van Ertborn (1787-1841). Niet alleen de Heihoef wist hij te bemachtigen, ook het kasteel Hof d'Intere, en meerdere gronden, heiden en bossen.

Deze grootgrondbezitter vroeg in 1835 aan de Wechelse gemeenteraad om een ruiling van zijn kasteelgoed tegen 47 bunderen heide en vennen, die aan de gemeente toebehoorden. Hetgeen ook gebeurde: *Overweegende, dat de Molenheide in ruiling te geven, groot omtrent 47 bunderen, waer van er zijn, ses bunderen met mast bezaeyd van één en vier jaren oud, hebben de eeneweerde van 3.250 F., en sondernaerdeel aen de inwoonders toe te brengen, kan afgestaan worden.*

Bij het overlijden van de ouders kwam die grote eigendom in het bezit van hun dochter, Jeanne C.J .De Pret (1808-1879), echtgenote van baron Theodoor J.Fr. Diert de Kerckwerve. Ze overleed op haar buitengoed 'het Ravenhof' te Stabroek

maar werd te Hemiksem begraven. Na voorgaanden was het de beurt aan Xavier de Pret-Roose de Calesberg, die meestal in Algiers verbleef, maar wel gedomicilieerd was te Antwerpen. We lezen in de verkoopakte van 1881: *Voorschreven onroerende goederen zijn aan den heer Xavier Philippe Jean de Pret Roose de Calesberg toebehoorende, als hebben de deze goederen verkregen ingevolg het eigenhandig testament van wijlen Mevrouw de Baronnesse Dierckx de Kerkwerve, en welk testament gedagteekend zestien Juny achttien honderd vier en zeventig.* Heel waarschijnlijk is Xavier de neef van Mevrouw. Notaris Ceulemans uit Turnhout verkocht deze kolossaal grote eigendom van vorige bezitter op 3 november 1881 in de herberg van Frans Van Roey (later tramstatie) te Wechelderzande. Niet minder dan 39 kopen werden er verhandeld, in totaal een oppervlakte van ruim 280 ha. Voor het grootste deel gelegen in Wechel, in mindere mate in Vlimmeren, en een beetje in Lille en Oostmalle.

Openbare verkoping van onroerende goederen gelegen te Wechelderzande, Lille, Vlimmeren en Oostmalle, namens de heer Xavier De Pret uit Algiers.

Familieschild. Uit 'Graf- en Gedenkschriften II, Antwerpen'.

Koop 1. Een boerderij in het midden van het dorp te Wechelderzande, kadastraal onder sectie E 207 en 208, bestaande uit een woning, stal en schuur. Daarbij een 25 tal percelen bouw- en weilanden, ver-

spreid in onze gemeente en twee in Vlimmeren. In totaal 19 ha 78 a 55 ca. De woning en het voornaamste deel uit koop één werd aangekocht door een buurman, de ongehuwde bakker, Karel Smans, voor 6000 F. Een deel ervan verkocht hij verder aan een andere buurman, smid Felix Brydenbach.

Andere kopers waren de familie De Vries uit Herentals, Jan B.Sysmans, de waard van de nabije herberg 'De Zwaan', en Balbina Kersemans, de weduwe van veldwachter Livinus PoeIs.

Die boerderij moet gestaan hebben naast de toenmalige gemeenteschool en de schuur op het graspleintje, tussen de woonst van Roger Van Echelpoel en de Vlimmersebaan.

Moest daar gegraven worden, dan zou men waarschijnlijk nog sporen ervan terugvinden. De familie Wouters (Van Gool), verwant met de ongehuwde koper, heeft daar tegenwoordig nog bezittingen.

Het totaal van koop één bracht een bedrag van 10.315 F. op.

Koop 2. Een boerderij op de Sept, bestaande uit woning, stal en schuur, kadastraal sectie E 136. Plus een 24-tal percelen bouw-, hooi-, en weiland, hakhout, mastbos en heide. De totale oppervlakte ervan bedroeg 15 ha 5 a 65 ca. Hier was de koper Theodoor Hubert De Vries, oud-notaris en burgemeester van Grobbendonk, voor 8.500 F.

Koop 3. Een grote schone stede, genaamd de HEYHOEF, gelegen achteraan op de Vlimmersebaan. Een mooie oude woning uit 1603, hetzelfde jaar waarin De Hert werd gebouwd, trouwens door dezelfde eigenaar, met verscheidene andere landbouwgebouwen. De boerderij bevatte 36 percelen waarin de heide en bos goed vertegenwoordigd waren, o.a. sectie A vanaf nr. 184 tot en met 206, (rondom boerderij) en onder sectie E nr. 2, 9 en nr. 21 t/m 29. Deze laatste lagen op de Sept, tot tegen de Vlimmerse waterloop, dus tegenover de boerderij, en waren vooral weilanden. De totale oppervlakte ervan was 35 ha 21 a 5 ca. Dit alles werd, zoals later vermeld, aangekocht door Dierckx uit Turnhout voor 22.000 F.

Koop 4. Een boerderijtje, Breugelmanshof, een kleine woning met een paar perceeltjes bouwland, A nr. 166. In totaal slechts 1 ha 6 a 10 ca. De nieuwe eigenaar was Jozef Fransen, natiebaas te Antwerpen. Aankoopsom 1500F.

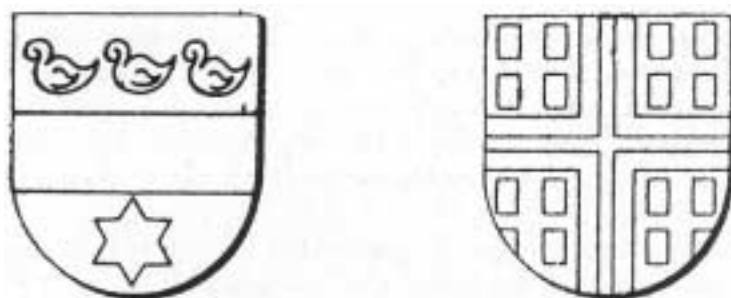
Mathilde Fransen, gepensioneerd schoolhoofd en dochter van Jozef, was nadien de eigenares. Zij was vele jaren op pension bij Louis

Boeckx-Verhoeven. Van haar heeft de schrijver van dit artikel deze gronden aangekocht en er een woning op gebouwd op de Vlimmersebaan.

Koop 5. Een boerderijtje, gekend als 'stede Geentjens', E 234. Grootte: 1 ha 49 a 30 ca. Koper was Louis Maegh voor 1525 F. Hier woonde later Jef Verboven tegen de Visbeekbaan, een weinig voor garage 'Special'.

Hierna volgden nog 34 kopen, door meerderen aangekocht. In totaal werden 39 'kopen' verkocht, waaronder vijf woningen. De totale verkochte oppervlakte bedroeg 282 ha. Daarvoor werd de kolossale som van 58.559 F neergeteld. Notaris Ceulemans zal dat waarschijnlijk niet dikwijls meegemaakt hebben.

FAMILIE DIERCKX (uit Turnhout) FAMILIE DIERCKX de Casterlé

Familieschilden van de Dierckxen. Uit het archief van Turnhout.

Vooraleer we het hebben over de nieuwe eigenaar van de Heihoeve, August Jozef DIERCKX, gehuwd met de naamgenoot M.T.DIERCKX, lijkt het me gepast hun Turnhoutse voorouders de revue te laten passeren. Daarbij komt de persoon van Martin VISSERS, de geboren Wechelaar uit 1773, eveneens aan bod. Zeer waarschijnlijk hebben hogergenoemden bijgedragen opdat de Dierckxen later hun oog op de Heihoeve lieten vallen. Een korte genealogie over de Dierckxen voor we aan de eigenaar toe zijn.

De familie Dierckx is sinds eeuwen een zeer voorname en vooraanstaande familie in Turnhout. Ze leverde de stad menig burgemeester, vrederechter, advocaat, maar vooral notarissen. We onderscheiden in deze familie twee afzonderlijke takken. De eerste heeft haar wortels in Turnhout en de tweede tak 'Dierckx de Casterlé' verraadt haar oorsprong, al heeft deze haar verre wortels in Gierle.

Waarom een Dierckx hier in 1881, op de Vlimmersebaan in 't midden van de hei, een oude hoeve met heel wat bezittingen koopt, zal weldra duidelijk worden. Het blijft altijd moeilijk, na zoveel jaren, de beweegredenen van iemands handelwijze te achterhalen, al is ons vermoeden zeer sterk dat een Wechelse boerenzoon, die het tot notaris in Turnhout bracht, aan de grondslag ligt. Het gaat namelijk over Martin VISSERS, geboren op de Beulk in Wechel (thans taverne Steynhoeve) op 15 maart 1773, als zoon van een zeer bemiddelde

Een nog bestaande woning in het centrum van Gierle. Uit 'Branche des Dierckx de Casterlé' archief Turnhout.

Burgemeester en notaris Vissers uit Kasterlee. °Wechelderzande 1773, + Kasterlee 1834. Uit 'Kastels Volk' van L. Leysen.

Het geboortehuis van Martin Vissers, thans eethuis te Wechelderzande. Uit 'Hoevenamen in de Kempen'.

familie Petrus Vissers-Bouwen. De zerk van deze laatste bevindt zich tegen de buitenmuur van de Wechelse kerk (langs De Keizer). Martin had nog een zuster, die in het klooster trad, en een broer die pastoor werd in Vorst.

De bekende romanschrijver Ludovic Leysen uit Kasterlee noemt Martin Vissers de merkwaardigste burgemeester van Kasterlee. Die burgemeester maakte drie verschillende regimes mee: het Franse, het Hollandse en nadien het Belgische. Al woonde hij in Kasterlee, zijn notarispraktijk had hij te Turnhout. In de Besloten Tijd onder de Fransen wist hij de Kastelse kerk aan te kopen om ze van vernieling te bewaren, maar gaf ze nadien aan de parochie terug voor de prijs die hij betaald had.

Tijdens de Hollandse periode, 1815-1830, wapperde de Hollandse vlag op de kerktoren, en dat was een doorn in het oog van de inwoners. Op een nacht verwisselden enkele moedigen die vlag met de Brabantse driekleur. De dag nadien sloegen de Hollanders groot alarm want ze vreesden dat er vijandelijke troepen in de buurt zaten. Generaal Post, woedend, gaf bevel het dorp aan de vier hoeken in brand te steken. Weer was burgemeester Vissers de redder in

nood. Hij slaagde erin de generaal tot andere gevoelens te brengen, want deze was bij hem thuis ingekwartierd. In plaats van het dorp af te branden, gaf de generaal aan zijn soldaten de toelating, drie dagen lang, te plunderen wat ze konden. Pastoor Crols was het grootste slachtoffer. Hij was honderd flessen wijn armer, twee tonnen bier, hespen en veertig pond boter. Martin Vissers stierf te Kasterlee op 61-jarige leeftijd. Zijn vrouw; Henriette Dillen, werd slechts 42 jaar. Zij lieten één dochter na, Anna Theresia Vissers, °Kasterlee 15.04.1803.

I. Jan Baptist DIERCKX X Anna Theresia VISSERS
 °Gierle 14.06.1808 °Kasterlee 15.04.1803
 + Kasterlee 15.02.1851 + Kasterlee 14.03.1852

Jan Baptist Dierckx was de zoon van Corneel en Anna Maria Van Ouwenhuysen. Laatstgenoemden hadden te Gierle een fabriek waar mannenhoeden werden gemaakt. De familie Van Ouwenhuysen had te Wechel ook heel wat eigendommen. Het toeval wou nu dat deze eigendommen te Wechel paalden aan die van Vissers. Ook taverne 'In de Toerist' was vorige eeuw nog eigendom van Van Ouwenhuysen. Jan Baptist trouwde met de dochter van burgemeester Vissers te Kasterlee. Zo kwamen vorige goederen voor een deel in één hand. Ouderen van Wechel spreken heden nog over de 'Dierckxen' van weleer. Jan Baptist werd ook kandidaat-notaris en volgde zijn schoonvader Vissers te Kasterlee op als burgemeester. Het echtpaar Dierckx-Vissers stierf, zoals je merkt, zeer jong en liet twee weesjes achter:

- Jan August °1840 (zie II.A.)
- Marie Thérèse °1846 (zie II.B.)

II.A. Jan August DIERCKX X Celestine HERMANS
 °Kasterlee 05.03.1840 °Zandhoven 23.03.1836
 +Kasterlee 10.08.1921 +Kasterlee 28.11.1920

Jan August had zijn vader verloren toen hij elf en zijn moeder toen hij twaalf jaar was. Zijn zusje was nog zesjaar jonger. Jan August trouwde in 1862 met de Zandhovense notarisdochter, Celestine Hermans. Van zijn enige zuster, Marie-Thérèsè, verwierf hij meerdere onroerende goederen. Weldra werd hij, evenals zijn vrouw, een grootgrondbezitter. Zo konden zij aan hun nakomelingen niet minder dan dertig huizen en 854 ha grond nalaten. De bezittingen strekten zich uit over een dertiental gemeenten: Kasterlee, Gierle, Lille, Poederlee, Wechel, Tielen, Lichtaart, Geel en Beerse (van Dierckx afkomstig) en Zandhoven, Zoersel, Halle en Pulderbos (van Hermans afkomstig).

Zijn gedrevenheid om zijn uitgestrekte goederen op een wetenschappelijke wijze uit te baten, kende geen grenzen. Hij was een fijne landbouwkundige, reeds

voorstander van een rationele landbouwexploitatie die steunde op moderne technieken. Meermaals besteeg hij zijn paard om de waterlopen te inspecteren en om na te zien of elk perceel wel een aangepaste teelt en bewerking kreeg. Zo was hij een van de eersten in de Kempen om chemische meststoffen te beproeven en om gronden te verbeteren door drainage. Regelmatig had hij zo'n zestien man in dienst, vooral tewerkgesteld in zijn uitgestrekte bossen. Daarbij was hij ook politiek bedrijvig als kandidaat voor de senaat.

II.B. August Jozef DIERCKX X	Marie-Therèse DIERCKX
° Turnhout 01.10.1836	° Kasterlee 11.10.1846
+ Turnhout 30.12.1991	+ Turnhout 27.08.1877
(zesde eigenaar)	(op dertigjarige leeftijd)

August Jozef was de zoon van burgemeester en notaris Jozef Adriaen (1808-1865) en van Maria Anna Van Genechten, en werd eerst vrederechter in Westerlo en daarna instructierechter bij de rechtbank in Turnhout. Je ziet een huwelijk van twee families Dierckx. Deze generatie verbindt de beide takken aan elkaar, deze van Turnhout met deze van Kasterlee. Het feit dat Marie-Thérèse de kleindochter was van de Wechelse Martin Vissers, notaris te Turnhout, zal er ook wel toe bijgedragen hebben dat haar man, vier jaar na haar dood, de Heihoef aankocht, waarschijnlijk als blijvende herinnering aan de streek van zijn vrouw; Eerder schreef ik reeds dat rechter DIERCKX uit Turnhout die mooi gelegen hoeve, de Heihoef kocht, bestaande uit 35 ha gronden, weiden, heiden en bossen voor 22.000 F. Twee kleine boerderijen, één in het dorp, tegen de Vlimmersebaan gelegen (19 ha), en een ander op de Sept (15 ha), gingen eveneens in vreemde handen over. Notaris De Wolf uit Herentals kocht heel wat, en zijn collega uit Grobbendonk, notaris De Vries, wist zich de boerderij op de Sept toe te eigenen. De plaatselijke gemeentesecretarissen uit Wechel en Vlimmeren, Vendelmans en Broeckx, deelden eveneens in die koek.

Zo ging, 120 jaar geleden, meer dan één vierde van Wechels grondgebied, 280 ha van de 1092 ha (oppervlakte van Wechel) op één dag over in vreemde handen. In totaal werd daarvoor 58.559 F. neergeteld. Na jonker Jan de Proost waren de familie De Pret en later de familie Dierckx ooit Wechels grootste grondbezitters.

Na de dood van zijn eerste vrouw ging August Jozef nog een tweede huwelijk aan. Uit zijn eerste huwelijk ontsproten twee kinderen:

-Jozef DIERCKX, geboren te Turnhout op 29 november 1873 en er overleden in 1933. 'Jefken Dierckx', zoals hij door de Wechelaars genoemd werd, was hier zeer populair. Hij was gekend als een levensgenieter die zijn ganse leven ongehuwd bleef. Hij erfde een groot deel van de Wechelse eigendommen, zoals

de Heihoef, die een jaar na zijn dood in 1934, weer te koop stonden.

-Anne-Thérèse DIERCKX, °11.03.1875 en +Spa 02.09.1949. Zij was gehuwd met de Turnhoutse industrieel Paul SOMERS (1871-1940).

Uit het tweede huwelijk van August Jozef Dierckx onthouden we enkel zoon Carl Jozef Dierckx (1887-1951), eveneens een Turnhoutse grootgrondbezitter, gehuwd met Christine Bruggeman.

Zo is dus voorgaande Carl Jozef Dierckx de halfbroer van vrijgezel 'Jefken Dierckx'. Met hem eindigt de glorieperiode van de Dierckxen te Wechel.

DOMEIN en KASTEEL 'ZWANEVEN' uit Oud-Turnhout

Eigendom van de familie BRUGGEMAN van 1835-1934 en van MISONNE na 1937

Waarom ik de beschrijving van dit heerlijk goed hier tussenlas bij de eigenaars van onze Heihoef zal later duidelijk worden, wanneer er iets moois groeit tussen twee jonge mensen van beide families en dit bezegeld wordt met een huwelijk.

Jan Baptist Bruggeman (°Westerlo 1787- +Turnhout 1863), moet een bijzonder moedig man geweest zijn, want hij diende een volle zes jaar van 1808 tot

Uit de verzameling van Willy Van Sprengel.

1814 in het leger van Napoleon als majoor-geneesheer. Zo streed hij achter-eenvolgens in Spanje, Portugal en Rusland. In Spanje verloor hij in 't gevecht een oog en in 1812 zat hij lange tijd in een gevangenis nabij Moskou.

In 1815, terug in Turnhout, oefende hij bijna 50 jaar lang het beroep van geneesheer-gynaecoloog uit. Vier generaties lang sprak men in het Turnhoutse met lof over de geneesheren Bruggeman.

Zijn zoon Remi Lambert (1822-1887), eveneens arts, liet in 1850 een kasteel bouwen te midden van een park 'Zwaneven' in Oud-Turnhout. Daarbij richtte hij een klein industrieel complex op van een linnenweverij, een houtzagerij en een maalderij. Dit was de aanvang van de eerste industriële revolutie in die rurale streek. Hij leidde een dubbelleven als 'chef' van die onderneming en als arts te Turnhout. Zijn domein besloeg ongeveer 350 ha.

Zo actief als vader in het bedrijfsleven was, was zijn zoon Jan Baptist Bruggeman (1863-1933) in de kunstwereld. Artistiek aangelegd, vooral in de muziek, was hij een gedreven natuurliefhebber en een verwoed jager. Hij maakte van Zwaneven een van de mooiste eigendommen uit de omgeving van Turnhout, waar de vooraanstaande Kempense families, zoals Boone, van Ravenstyn, Mesmaeckers, Misonne, Van Genechten, Dierckx, ... elkaar vonden à la belle époque.

Zijn vrouw Joanna van Dooren, gaf hem vier kinderen, waarvan er slechts twee in het huwelijk traden: Christine Bruggeman (°Turnhout 29.01.1888) trouwde, zoals hiervoor reeds gezegd, met Carl Dierckx in 1910, en Jeanne Bruggeman vond heel wat later haar levensgezel in de persoon van Fernand FAIN. Wanneer Jeanne van Dooren in 1911 op 42-jarige leeftijd overlijdt, neemt dochter Jeanne Bruggeman de leiding van het gezin in handen. 'Demoiselle du Zwaneven' had wel eens in Brussel een jonge luitenant ontmoet die zij zeer sympathiek vond...maar de oorlog dreigde. Gezien in 1934 geen enkele Bruggeman lust had om het kasteel over te nemen, ging de eigendom over in vreemde handen tot in 1937, wanneer Jozef MISONNE deze aankocht.

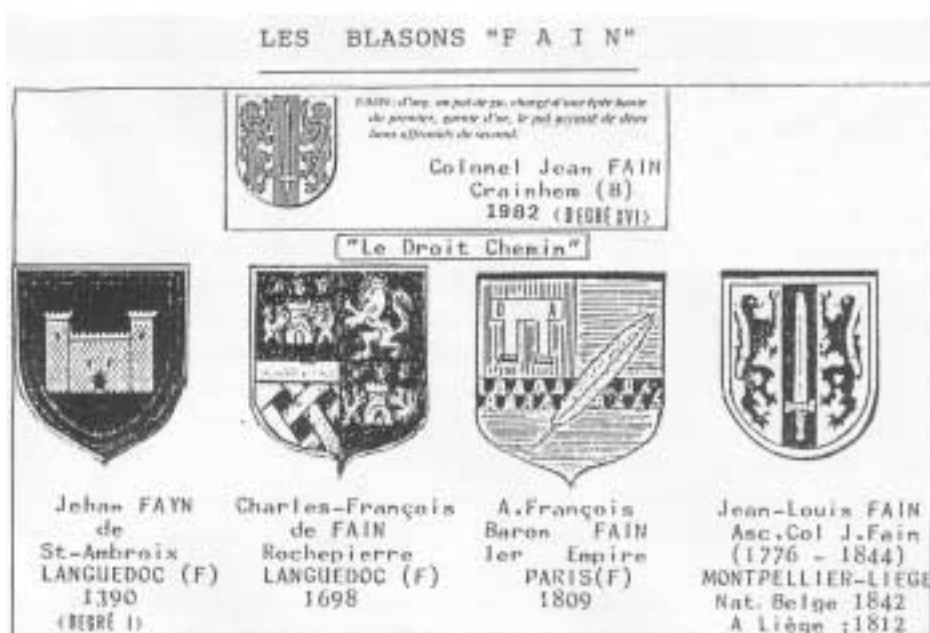
De familie Misonne was afkomstig uit Charleroi. Aimé-Léonard Misonne (°Gilly 1855) komt naar de Kempen afgezakt omdat hij trouwt met Delfine van Ravenstyn uit Turnhout, de zuster van zijn Vlaamse studiemakker. Na een advocatenpraktijk van drie jaar te Brussel wordt hij in 1881, op 26-jarige leeftijd, tot vrederechter benoemd in de hoofdstad van de Kempen. Zijn oudste zoon, Jozef Misonne (°1882) huwt in 1911 met Joanna Boone, dochter van de procureur des konings. Alhoewel kandidaat-notaris, oefende hij geen beroep uit, maar hield hij zich vooral bezig met zijn groot gezin van elf kinderen, met de natuurstudie, met de kunst in het algemeen en met de schilder- en muziekkunst in het bijzonder. Daarbij was hij eveneens een verwoed jager in zijn gebied in

de Liereman. In 1937 kocht hij het kasteel en domein van Zwaneven, eertijds eigendom van de familie Bruggeman. In 1938 werd het kasteel grondig gerenoveerd en gemoderniseerd, dienstig voor zijn talrijk gezin.

Deze Jozef Misonne is de kozijn van een gekend Waals schilder, eveneens een Léonard Misonne, een baanbreker in de fotografie en die verder zijn dagen vulde met muziek. Hij stond erg argwanend tegenover een industrialisering die haar stempel had gedrukt op de omgeving van Charleroi, en waarvan hij voorzag dat zij de traditionele maatschappelijke structuren en zijn geprivilegieerd leven ernstig zou kunnen verstoren.

Waarom ik deze man hier vermeld, ligt in het feit dat hij een tijdgenoot en geestesverwant was van Henry Van de Velde, schilder-architect die met zijn moeder hier in de Keizer woonde van 1886 tot 1890. In een tijd van industrialisering en verstedelijking beschouwden beide schilders o.a. de boer als een geschikt symbool voor hun verlangen naar een eenvoudig bestaan, onaantast door de morele decadentie van de moderne kapitalistische maatschappij. Maar wat hier van belang is: deze schilder Misonne komt in 1927 naar de Kempen om dooppeter te worden van ene Mimy Misonne, waarover we het verder zullen hebben.

DE FAMILIE FAIN

Uit het archief van Jean Fain.

A. Kolonel FERNAND FAIN
°St.-Joost-Ten-Node 18.11.1885
+ Brussel 22.06.1961
(zevende eigenaar)

X JOANNA BRUGGEMAN
°Turnhout 1889
+ Brussel 1958

Kolonel Fernand Fain 1885-1961.
Uit de verzameling .van J. Fain.

Mevr. J eanne Bruggeman 1889-1958.
Uit de verzameling van J. Fain.

Na dit intermezzo over 'Zwaneven' gaan we voort met de laatste eigenaars van de Heihoef. Hier zal weldra duidelijk worden dat dit voormalig kasteel en domein 'Zwaneven' aan de basis liggen van een romance tussen twee jonge mensen, die leidt tot een gelukkig huwelijk en bezegeld wordt met een feestelijke gouden bruiloft in 1997, maar daarvoor moeten we nog een generatie geduld hebben. De familie Fain is afkomstig uit het zuiden van Frankrijk, zoals bovenstaande wapenschilden bewijzen. Zij verblijft o.a. in Lyon en Montpelier. In 't begin van de 19de eeuw trekt de familie naar het noorden en de eerste Fain wordt in 1842 als Belg genaturaliseerd. Evenals in Frankrijk bekleden de Fains ook hier als militair hogere posten in het leger.

Het is hier niet de plaats om de genealogie van de familie Fain te beschrijven, al zouden we kunnen teruggaan tot de 14de eeuw. Laat ons beginnen met degene die in eigen land geboren is:

Alexander FAIN X (1885)
°St.-Joost-Ten-Node 1852
+ Brussel 1918

Charlotte de HAULT
°Schaarbeek 1858
+ Brussel 1932

Het wapenschild dat de gevel van de Heihoeve siert, is van de familie 'de Hault'.

Fernand, Zoon van Alexander FAIN-de HAULT, kreeg een verzorgde militaire opvoeding en trouwt, zoals we later zullen zien, met een Bruggeman uit Zwaneven. We vermoeden dat vooral deze familie heeft aangedrongen om de

Wapenschild van 'de Hault'. Uit 'Recueil Nobiliaire Belge' Tom I, Nottes Généalogiques.

Wapenschild: de Hault, overgenomen door Jean Fain. Het niet ovale gedeelte is in twee verdeeld. Boven: een gouden winterkoninkje op een hemelsblauw (azuur) veld, naar de gouden zon vliegend aan de rechterzijde van het schild. Onder: een zwarte (sabel) wijfjesarend van de gouden grond opvliegend. Zinspreuk: 'Le droit chemin'. Foto: Jos Aerts.

Heihoeve aan te kopen. Zoals we vroeger zagen, was de laatste eigenaar, Jozef Dierckx, de halfbroer van Carl Dierckx die getrouwd was met Christiane Bruggeman. Deze laatste was de zuster van Joanna Bruggeman, de aanstaande vrouw van kolonel FAIN. Jeanne was een meisje van 25 jaar wanneer Wereldoorlog I uitbrak. Gans de oorlog zorgde zij met veel toewijding voor haar vaderweduwnaar en voor haar twee ongehuwde broers. Vaderlandsliefde was voor haar geen ijdel woord. Zo werd zij in 1917 door de Duitsers gearresteerd toen zij trachtte jonge Belgen over de Nederlandse grens te brengen. Hierdoor belandde zij voor een jaar in de gevangenis te St.-Gillis-Brussel. In 1923, vijf jaar na de oorlog, ontmoette zij te Brussel commandant Fain, ordonnantieofficier van het leger en belast met de zorg voor de jonge prins Karel, graaf van Vlaanderen. En ja, het klikte tussen die twee mensen. Het huwelijk had plaats te Oud-Turnhout in 1925. Fernand was toen reeds 40 jaar. Toen notaris Ceulemans in 1934 de Heihoeve, met ongeveer 100 ha grond, vooral bos, te koop stelde na het overlijden van hun familielid Dierckx, aarzelden zij geen ogenblik om die schone eigendom aan te schaffen. Als erbetuiging aan de nieuwe eigenares werd de naam Heihoeve tot Johannahoeve omgetoverd.

Alhoewel zij niet in de Wechelse bevolkingsboeken ingeschreven staan, verbleven de Fains veel in ons dorp, vooral in de zomermaanden. Zij waren hier voorname en gekende gasten. Wanneer 'Madame Fain' statig door de middenbeuk in onze parochiekerk stapte, groette zij vriendelijk naar al haar vele kennissen. De rode vest met strepen van kolonel Fain en de grote hoed van 'madame' hadden destijds zoveel bekijks dat ze heden nog geregeld gesprekstof zijn, begrijpelijk enkel onder gepensioneerden.

Het gezin kreeg drie kinderen: Jean °1926 (B), Charlotte °1928 x met Paul Dandois en Suzanna °1930 x met Michel Fourge. In 1926, bij de geboorte van de oudste zoon, stuurde prins Karel, naast de gelukwensen, zijn eigen foto op, die op de hoeve nog te zien is. Op hun beurt hebben de drie kinderen Fain voor uitbreiding gezorgd. Jean kreeg 6 kinderen en 26 kleinkinderen, Charlotte eveneens 6 kinderen en 20 kleinkinderen en Suzanne 5 kinderen en 8 kleinkinderen. Zo is het te begrijpen dat op een warme zomerdag eens drie kinderen samen gedoopt werden in de grote schuur van de hoeve, waarop een heerlijk doopfeest volgde. Vader Fain kocht niet alleen de hoeve maar hij liet ook drie gebouwen optrekken op zijn eigendom. Twee ervan gaf hij de naam van één van zijn dochters. De 'Lotjeshoeve' in de Visbeekbaan naar de naam Charlotte, tegenwoordig eigendom van Marcel Verelst en 'Suzanette' op de Vlimmersebaan, een leuk zomerverblijf. Hier verblijven tegenwoordig Charlotte en haar man. Ook werd 'Nous Deux' gebouwd, zoals de naam zegt een bungalow voor slechts twee personen, tegenover de hoeve, maar tamelijk ver achter de Vlimmersebaan.

'Lotjeshoeve' op de Visbeekbaan, gebouwd door de familie Fain. 'Lotje'= verkleinwoord van Charlotte. Foto: Jos Aerts.

De Wechelse kerk, schilderij van J.A. Heymans. Uit de verzameling van Charlotte Fain.

'Dit is voor ons tweetjes in onze oude dag', zei mijnheer Fain. Maar zij hebben hier nooit verbleven, wel de familie De Winter uit het Antwerpse, en in de oorlog kan alles... want hier schulde in de jaren veertig de familie Janssens-de Varebeke met hun zes kinderen.

Van hun kunstzin getuigen de schilderijen van de plaatselijke schilders in hun bezit. Fans Van Giel penseelde het portret van Fernand, en dochter Charlotte heeft een prachtig schilderij van A.J. Heymans, de parochiekerk van Wechel, 1,50 meter op 1 meter. Het vermelden waard is dat Charlotte zich ook op het schilderspad heeft begeven, haar woning in de Vlimmersebaan is één ten toonstelling van schilderwerkjes. Daaronder de zeer mooie 'St.-Amelberga', zoals ze eens gedragen werd in de Wechelse processies.

B. Kolonel JEAN FAIN X MARIE-ANNE MISONNE
 °1926
 (huidige eigenaar) (11)

Kolonel Jean Fain. Uit de verzameling van .J.Fain.

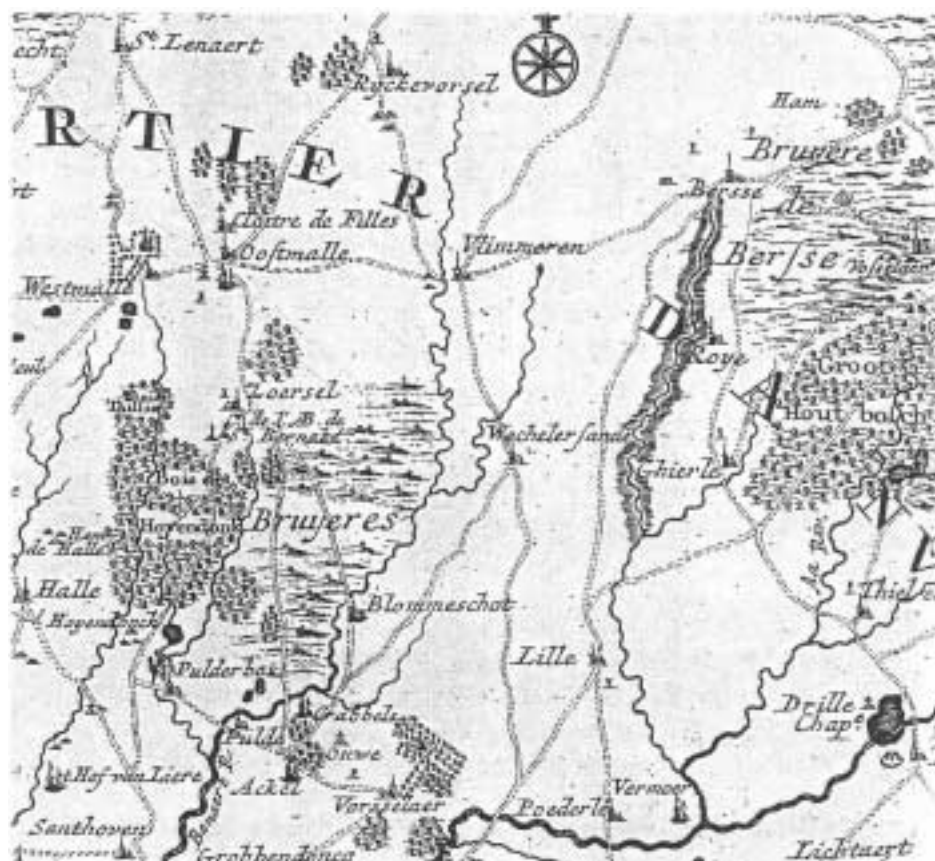
Mevr. J. Fain, Mimy Misonne. Uit de verzameling van .J.Fain.

Jean Fain, de oudste zoon van Fernand, bekleedde zoals zijn vader hogere posten in het Belgisch leger. Na het overlijden van hun ouders werd Jean, in samenspraak met zijn beide zusters, Charlotte en Suzanne, de hoeve toegewezen. Zijn jeugd jaren bracht hij door tijdens de Tweede Wereldoorlog en we vermoeden dat de studie toen de bovenhand kreeg, al was hij op het einde van de oorlog, zoals het een plichtsgetrouwe militair past, reeds lid van het geheim leger.

In de jaren veertig was de Johannahoeve reeds de uitverkoren en drukbezochte ontmoetingsplaats van vooral jongeren uit het Turnhoutse en het Antwerpse. Daar werden meestal vluchtige en voorbijgaande liefdesverklaringen afgelegd...maar sommige waren ook blijvend. In 1945, het jaar van de bevrijding, konden de Misonnes terug hun kasteel betrekken, nadat eerst de Duitsers en daarna de Canadezen en de Polen er hun intrek hadden genomen. Zo kon eindelijk in 1946 ook in Zwaneven een dansavond georganiseerd worden voor de jongeren uit de familie en bekenden. De familie Misonne had het gelukkig initiatief genomen om ook de kleinkinderen van de vroegere eigenaar, Jean Bruggeman, o.a. Jean en Charlotte Fain, uit te nodigen. Zo kwam Jean, na 12 jaar, terug in het kasteel waar eens zijn moeder en grootouders verbleven. Hij ontmoette daar Marie-Anne (Mimy), de jongste van de familie Misonne, een zeer vriendelijk meisje en een aangename verschijning...en de jonge onderluitenant werd op slag verliefd. Het is zij die bij de geboorte de gekende Waalse kunstschilder en befaamde, fotograaf Misonne als dooppeter kreeg. Op 17 juli 1947 werd het huwelijk te Oud-Turnhout ingezegend en een overheerlijk huwelijksfeest volgde.

Het lijkt hier zoals in een sprookje, waarin een prins zijn heerlijk slot verlaat, ronddwaalt om ergens zijn geluk te vinden en eindelijk terugkeert naar de plek van zijn kinderjaren om er de begeerde prinses te vinden. Het werd een huwelijk tussen twee jonge mensen, beiden afstammelingen van Bruggeman of Misonne, om de beurt eigenaar van hetzelfde heerlijk goed van Zwaneven. Thans wonen Jean en Mimy te Kraainem, nabij Brussel, genietend van de aanwezigheid van hun zes getrouwde kinderen: Jean-Marie, Daniël, Christian, Micheline, Anne en Bernadette, die op hun beurt voor een talrijk nageslacht hebben gezorgd.

Aan gans de familie Fain: nog vele deugddoende zonnige dagen in dat zalig oord van de Johannahoeve of Heihoef, waar de heide allang verdwenen is.

Kaart van Fricx (ca 1710)

Er loopt een weg (zandweg) van de Wechelse kerk naar Vlimmeren. Dat Wechel en Vlimmeren in die periode een dubbeldorp vormden, heeft daar zeker toe bijgedragen.

Er is nog geen rechtstreekse verbinding met Oostmalle. Ook zien we een weg van Wechel richting Lille en Poederlee. Nochtans laat deze weg de Lilse kerk zijwaarts liggen. Ook bemerken we een weg van Wechel naar Blommerschot. Wat destijds van belang was; was een weg die de kastelen van Oostmalle, Blommerschot, Grabbels en Vorselaar verbond. Verder zien we twee grote heidevlaktes (bruyères), die van Blommerschot en Beerse, en de twee uitgestrekte bossen van Hoyendonck, tussen Zoersel en Halle en het Groot Houtbosch (Gierle).

De Ferrariskaart (ca 1775)

1.Heyhoef, 2.Visbeek, 3.Loopende beek, 4.Windmolen, 5.Kapel St.-Anna, 6.Hof d'Intere, 7.Dalenberg.

De gehuchten ('H') van Hameau: De Sepht, Mouren, Brul, Midelborch, Sandt en Sielverynt.

Het zuiver wit gedeelte duidt akkerland aan, zoals rond de Heyhoef, Sept, Dorp en Moereind.

Licht bespikkeld gedeelte is heide, zoals rond de windmolen en in de Visbeekvallei. Donker gedeelte rond de waterlopen zijn beemden, vage grond en struikgewas. Donker gedeelte en bespikkeld zijn bos, zoals de Dalen.

Zandbergen en duinen, te midden van de heide, ten noorden van Milddelburg en Bruel.

Kart Van Der Maelen (ca 1840)

Het zuiver wit gedeelte is akkerland, zoals rond de Heyhoef en Sept. Het wit gedeelte met 'Br' (= bruyère) is heide. In dit gedeelte van het dorp is Wechel nog overwegend heide, zie Bersegemheide, Molenheide en de Ronde Heide tegen Vlimmeren.

Het bespikkelde gedeelte is vooral dennenbos. Dennenbossen hebben nu reeds op veel plaatsen de heiden verdrongen, zodat de Wechelse windmolen in het midden van bos komt te liggen. Daarom werd hij in 1862 van de Molenheide verplaatst naar de meer windvriendelijke streek van de Oostmallebaan.

Langs de waterlopen wijst een andere tekening erop dat zich hier vooral beemden, moerassen en vage gronden bevinden.

4. Pachters van de Heyhoef

Vóór 1850 is het ons onmogelijk, bij het ontbreken van de bevolkingsboeken, om de juiste aankomst en het vertrek van de opeenvolgende pachters op de hoeve te achterhalen. Daarom slechts een greep uit de voorzeker talrijke groep pachters die eens deze hoeve bewoonde. Meestal waren het jonge boeren met een hele sliert kinderen op zoek naar een grote hoeve om hun kroost werk te verschaffen. Werk was er op de hoeve genoeg, handenarbeid was troef in de tijd dat de mechanisatie in de landbouw nog toekomstmuziek was.

Adriaen DE LOCHT en Maria VAN LAER, rond 1670-1700

De laatste pachter onder de dynastie van De Proosten. Voorzeker heeft deze boerenfamilie meegevoeld met de eens zo nobele familie die de afgang niet kon verhinderen. Wij noteren vier kinderen bij de pachter. Wanneer hun derde kind gedoopt werd op 26 juni 1678 treedt de zoon van jonker Johan de Proost als dooppeter op, en bij de doop van hun jongste spruit, in 1687, is het de nieuwe heer, Andreas Van Kessel, die deze rol overneemt. Voorzeker tekens van wederzijds vertrouwen tussen eigenaar en pachter. In de bevolkingstelling van 1693 lezen we: *Adriaen de Loght met zyn vrouw vier kinders en twee meyssens.*

Wouter JORIS en Balbina WAGEMANS (°1649+1693), na 1700

Heel waarschijnlijk zijn zij de opvolgers van de familie De Locht. Man en vrouw waren beiden Wechelaars, Balbina was de jongste van dertien kinderen. Bij hun huwelijk op 26 juni 1675 gaf de bisschop dispensatie voor bloedverwantschap in de 4de graad. Zes kinderen werden in dit gezin geboren.

Jan NUYENS en Cornelia FRANCEN (1707-1753), rond 1745

De goede verstandhouding tussen eigenaar en pachter is ver te zoeken. Eigenaar J.B. Bols stuurt de veldwachter Meeus naar zijn huurder omdat hij hei en strooisel en bomen kapt zonder zijn toestemming, zoals we eerder reeds schreven.

Michiel STEVENS en Elisabeth NUYENS, vanaf 1748

Michiel werd in 1720 geboren uit Joris Stevens en Catharina Cornelissen. Stevens is een oude Wechelse stam die o.a. molenaars onder haar nakomelingen telt.

In het oud gemeentearchief van Poederlee, onder nummer 39, vonden we toevallig het huurcontract, opgesteld op 11 november 1747, tussen Jozef Bollen, eigenaar, en pachter Michiel Stevens. *De welcke bekent in pachte te nemen,*

sekere hoeve met huysse, schuere, stallingen, backhuys, schaapskooi, landen, weyden ende heyde, geleghen tot Wechelderzande ende Vlimmeren, genaemt de Heyhoeve ofte Berckenmey, aen den huerder genoechaem bekendt.

De huur ging in op half oogst 1748, mits een somme van negentigh gulden geldt, twelf veertelen goet leverbaer coren ende dry coppelen capuyen, te betaelen precies alle jaeren ofte uyterlyck sesse weken daernaer:

Daarbij moet de pachter jaarlijks 40 mandelen, (een mandeel=ongeveer 12 schoven) goed stro leveren om de gebouwen te dekken. Hij mag voor zijn gebruik hout en strooisel kappen en 'torven' zoveel hij nodig heeft. Hij moet wegen en grachten zorgvuldig onderhouden.

Item zal de pachter alle jaeren moeten doen dry reysen met car ende peerdt hetsey tot brengen van hout ofte andersints naer Antweryen gelyck den eygenaer sal gelieven. Daerby moeten aenhaelen alle materiaelen degene men soude noodigh hebben om de hoeve te repareren. Mede compareerende, Joris Stevens, woonachtigh tot Wechel welcke sikh selven heeft gesteldt als borge principael voor Michiel Stevens over de prompte betaelinghe over de jaerlycke pachte.

Aldus gedaen ende gepasseert ten overstaen van de Heere Drossard F. Van Den Broeck, Peeter Verellen ende Steven van Santvort, schepenen van Poederlé, deser 11/9/1747.

Michiel boerde er met vrouwen vier kinderen samen met één knecht en één meid, gedurende één termijn van zes jaar, want in 1755 vinden we hem als eigenaar en bewoner van een andere grote hoeve op 't Zand, waar destijds Stan Oostvogels ook boerde. Deze hoeve heeft nu plaats geruimd voor een riante villa.

Comelis WUYTS en Maria BERREVOETS (°1725+1794), van 1767 tot ongeveer 1790.

De eigenaar-pachter werd in Ranst geboren en zijn vrouw in Zandhoven waar zij in de Amelbergakerk trouwden op 28 oktober 1750. Voor het eerst in de geschiedenis van de hoeve komt de eigenaar ook hier wonen en de boerderij bewerken. Waarschijnlijk blijven ze daar wonen tot hun overlijden. Corneel is in 1771 de tweede grootste boer uit Wechel, hij moet slechts onderdoen voor de boer uit de Steynhoeve, met 13 grote beesten tegen 16. Corneel werd voor die 13 beesten belast: 13 maal zes stuivers is 78 stuivers, gelijk aan 3 gulden en 18 stuivers.

Jan AERTS en Magdalena VAN CURINGEN, van 1813 tot 1830

Jan kwam in 1813 vanuit Vlimmeren hier boeren met vrouwen vier kleine kinderen. Magdalena was te Grobbendonk geboren op 23 maart 1774 en daar trouwden zij ook op 25 augustus 1801. Drie kinderen zouden daarna nog in

Wechel geboren worden. We vermoeden dat Jan, en zeker zijn oudste kinderen, weinig school gelopen hebben in die onzalige tijd van de Franse overheersing. Wanneer de oudste zoon, Gerard, (°Vlimmeren in 1803), in 1839 hier trouwt met Joanna Lambrechts uit Zoersel, kan hij, evenals zijn vader, de huwelijksakte niet tekenen, en ze doen dat dan met een kruisje te plaatsen.

De oudste dochter, Maria (1805-1866), treedt in het huwelijk met de Wechelse kleermaker, Jan Baptist Pauwels, en een tweede dochter, Joanna (1808-1853), huwt met de Wechelaar Frans Smolderen. Nadat moeder Van Curingen op de Joannahoeve overlijdt op 29 augustus 1830, verhuist Jan met zijn kinderen naar een voor ons onbekende gemeente.

Petrus THIJS en Pauline SOMERS, van 1846 tot 1851

Vanaf 1847 is het mogelijk de juiste datum van aankomst en het vertrek van de pachters te vinden in de bevolkingsboeken op de gemeentehuizen. Hierin zien we dat de boer in 1796 te Poederlee geboren werd en de boerin te Herentals in 1799. Hun zeven kinderen werden allen voor 1846 te Lille geboren. Ze hielden het hier slechts één termijn van zes jaar uit.

Corneel VOET en Sophia KEGELAARS (°1815+1861), van 1851 tot 1865

Neel werd in 1820 te Lier geboren en Sophia in 1815 te Nijlen. Steeds waren er een drietal inwonende meiden en knechten op de hoeve. Deze boer blijft hier 14 jaar op de hoeve. Wanneer zijn vrouw hier in 1861 overlijdt, trekt de 45-jarige weduwnaar in 1865 met zijn vijf kinderen naar een boerderij in Nijlen.

Frans GORRENS en Joanna LAPS, van 1865 tot 1868

Frans was een Wechelaar van geboorte. Hij zag hier het levenslicht op 19 februari 1826. Zijn moeder, Elisabeth Storms, woonde bij hem in. Zijn vrouw, Joanna Laps, werd in Westmalle geboren op 10 april 1840. Na slechts drie jaar pacht verhuist het gezin naar Oostmalle. Van boeren is daar geen sprake meer want hij staat er genoteerd als handwerker. Hij overlijdt hier in 1892 en zij overleeft hem nog veertien jaar.

Frans BREUGELMANS en Carolina THYS, van 1868 tot 1882

Deze boer hield het langer uit, ongeveer 14 jaar. Frans was te Grobbendonk geboren in 1825 en zijn vrouw te Vorselaar in 1833. In 1868 vertrokken zij naar het geboortedorp van Caroline.

De families JACOBS van 1882 tot 1914

Petrus JACOBS	X	Cornelia DOCKX
°Beerse 01.10.1824		°Gierle 12.05.1827
+Wechel 07.12.1902		+Wechel 21.11.1898

Twee generaties Jacobs bevolkten 32 jaar lang de Heihoef. Het is niet echt duidelijk wanneer zoon Louis Jacobs het roer in eigen handen nam, waarschijnlijk na zijn huwelijk in 1892.

Meer huidige Wechelaars hebben een voorouder uit deze familie. Daarom volgen nu enige kinderen van de pachter op de hoeve:

-Jan Jacobs (1854-1922) gehuwd met Joanna Peeters (1849-1905) boerde later op het Achterste Moereind en had slechts één dochter, Carolina (1887- 1915). Zij overleed reeds na twee jaar huwelijk met Jozef Van Hooghten. Die hertrouwde met de nicht van Carolina, Leonie Jacobs (1889-1982).

-Theresia Jacobs (°1863) trouwde in 1892 met haar naamgenoot, Jan Louis Jacobs uit Lille. Het was hun dochter, Leonie, die later met Jozef Van Hooghten trouwt, zoals hierboven reeds geschreven.

-Louis Jacobs vond zijn vrouw, Pauline Stakenborgs, dicht bij huis op de Sept.

Tweede generatie Jacobs op de hoeve:

Louis JACOBS (°1868-1950) en Pauline STAKENBORGS (°1872-1942) van ±1892 tot 1914.

Louis was een sociaalvoelend man. Zo was hij een actief lid van de bloeiende St.-Sebastiaansgilde, en jarenlang voorzitter van de kerkeraad. Louis heeft daar

Familie Jacobs: Roos Belmans (vr. G. Jacobs), Maria Jacobs (vr. Tuur Wouters), Gust Jacobs, Martha Jacobs (kloosterzuster), Jos Mertens, Anna Jacobs (vr. J. Mertens), Tuur Wouters. Uit de verzameling van Jan Jacobs.

geboerd tot 1914, het jaar wanneer Wereldoorlog I uitbrak en vertrok dan naar zijn nieuwe hoeve op de Beulk. Zijn acht kinderen werden allen op de Heihoeve geboren o.a.:

Maria, °1899 en gehuwd met Arthur Wouters (Van Gool).

Gust, °1903 en getrouwd met Roos Belmans. Gust bleef later op de Beulk boeren (thans Bolkhof) en volgde zijn vader op als kerkmeester. Het best is hij bekend als schepen van de toen nog zelfstandige gemeente. Het zou mooi geweest zijn voor Gust als hij in 2003 zijn eeuwfeest en het 400-jarig bestaan van zijn geboortehuis had kunnen vieren.

Anna, °1911 en gehuwd met Jos Mertens.

Martha, °1913. Deze negentigjarige kloosterzuster is de enige van dit gezin die nog leeft.

Jozef MICHELSEN X

°Oud-Turnhout 11.01.1863
+ Noorderwijk 29.05.1929

Joanna VAN MEIR

van 1914 tot 1919 °
°Loenhout 15.06.1872
+Beerse 01.08.1.955

(in Noorderwijk begraven)

Boer Michielsens, zoals hij meestal genoemd werd, heeft op verscheidene plaatsen gewoond, De twee oudste kinderen zagen het levenslicht in Wortel, de

Het gezin van boer Michielsens.

Van l.n.r.: onderste rij: Albert °1915, Anna °1891 (X Jef Van Dijck), vader Jef Michielsens, Dis °1919, moeder J. Van Meir, Ludovica °1893.

Bovenste rij: Karel °1913, Pauline °1897 (X Sooi Buyens), Miel °1905, Gust °1902, Trees °1900, Jef °1910, Stans °1907.

Uit de verzameling van Willy Michielsens.

Jef Michielsens (1863-1929). Uit de verzameling van Willy Michielsens (kleinzoon).

Wie zich ontzettend heeft, zal verhoord worden, en de onafgelegenheid gered worden. - Ps. XIII, 26.

†

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGEN
Jan Jozef MICHIËLSEN
echtgenoot van
Joanna Van Meir

geboren te Oud-Tunhout des 11 Januari 1863, en zeer zedertugtig overleden te Nederwyck des 29 Mei 1929: waerom van de H. H. Sakramenten der Stervenden.

Lid van den Eered. van het H. Hart, van den Beroemden en de Instroomingsfeestjeij. "De Nooddruiven".

Zijn leven lang heeft hij de rechtvaardigheid bevestigd en het onrecht verbaat. Zijn goedertierenheid maakte hem zeer vriendel. Het edel hart zijner ziele verzocht hem te allen tijde.

Hij was een man van zwaar, godsvruchtig, ernstig, rechtvaardig en goedhartig; waarheid en rechtvaardigheid waren hem duurbaar; ja God alleen was omhoog bij als volge van zijn werken. H. A. Den zweeden stijd is, v. d. geestelike weten beest, hem vreedig, zijn geest bevestigde voor de heer, die konst der rechtvaardigheid gebiedt die de heer, de rechtvaardigheid, mij geven zal.

Vereende de nabestaanden, stuurde kinderen en Diederikswater, want u dan met mij in de vreesdint, dat ik deze aarde naar een veld riedes zijn, steeds verlaat, om in de verhoofde van vrede te gaan; want: aldus zal ik u een wederom te welken zullen zich verhoopen.

Vergeet mij niet in uw gebeden.

Ziele Heeren van Jezus en Maria, weest mij bij!

(1 30 dagen staat)

K. L. P.

Arsand Foremans Koster, Nederwyck

Gedenk, o Heer, dat ik altijd in waarheid en echevaardigheid des harten voor U heb geleefd en altijd gedaan heb hetgeen goed en aangenaam was in uw ogen.

†

Gedenk in uw godvruchtige gebeden de ziel van zaliger
Joanna Catharina VAN MEIR
WEDUWE VAN
Jan Joseph MICHIËLSEN

geboren te Oudhout op 15 Juli 1812 en overleden te Steen op 1 Augustus 1915, getrukt door de trouwbedien van Onze Moeder de H. Kerk.

Wij bewonderen in haar de zachte en goede moeder, die op haar drie en tachtigste jaar tot het eeuwig leven is overgegaan.

Zij heeft haar benod niet in ledigheid getien, maar immer bevestigd gewerkt voor haar gezin.

Haar leven was rijk aan jaren, doch rijker nog aan verdiensten. Na zij is hergegaan zullen allen nog beter besellen welke ruime plaats zij innam in hun leven.

volgende twee in Rijkevorsel. Omstreeks 1900 verhuizen ze naar Beerse, waar vijf kinderen het gezin komen vergroten. In 1914 arriveren ze in Wechel waar zoon Albert ter wereld komt, onder Wereldoorlog I, op 16 juni 1915. Lang houdt de boer het hier ook niet uit. Wanneer het gezin officieel ingeschreven wordt te Noorderwijk op 2 januari 1919, is moeder de vrouw hoogzwanger van haar laatste telg, Désiré. In volle winter 1918-1919 wordt het traject Wechel-Noorderwijk afgelegd, karren en wagens volgeladen, begeleid door de rozenwagen waarin de boerin en de kleinste kinderen plaatsgenomen hebben, het vee loopt achteraan. Niet iedereen van de familie verhuist mee, want drie van de kinderen zijn dan reeds getrouwd. Volgende twee zijn door de Wechelaars het best gekend: Pauline Michielsens, getrouwd met Sooi Buyens uit Beerse en de Olenaar, Jef Van Dijck, gehuwd met Anna Michielsens. Laatstgenoemden blijven hier op de Sept boeren. Dit zijn de ouders van o.a. de kloosterzuster, Gabriëlla Van Dijck.

In Hulseinde nr. 172 te Noorderwijk verlieten op hun beurt al de overige kinderen de ouderlijke woonst. In deze gemeente vindt men nog de meeste nazaten. Daar zijn de Michielsens gekend als goede zangers en sommigen speelden met brio de hoofdrol in het toneelgezelschap.

Boer Michielsens overlijdt hier op 66-jarige leeftijd terwijl de boerin haar man een kwarteeuw overleeft. Als weduwe wordt ze in het gezin van haar kinderen opgenomen en met de meeste moederlijke zorgen omringd. Zo overlijdt ze bij haar dochter in Beerse, maar wordt te Noorderwijk begraven.

Maar zoals bij vele families gingen hier ook lief en leed meestal samen. Op 5 september 1944 verlieten de Duitsers Noorderwijk. Gans de gemeente leefde in een roes van eindelijk bevrijd te zijn. Maar bij de aftocht nam de bezetter drie gijzelaars mee naar Herentals over het Albertkanaal, waaronder de zeer sympathieke Mil Michielsens, door iedereen gekend als 'Mil van den boer' en zijn neef, de jonge Nest Van Lommel, zoon van Trees Michielsens. Dit was als vergeldingsmaatregel omdat vorige drie gijzelaars ontsnapt waren. Op dat ogenblik lag Noorderwijk reeds buiten de Duitse linies, gescheiden door het kanaal. In bezet Herentals aangekomen liet de Duitse bevelhebber ze eerst hun eigen graf delven en liet ze dan koelbloedig neerschieten. Een zware slag bij het einde van de oorlog voor Noorderwijk in 't algemeen maar voor die zo gekende en gewaardeerde familie in 't bijzonder.

Donnes VAN DEN BROECK en Regina DE CNODDER, van 1919 tot 1927
Jan Frans Denis Van Den Broeck, °Herentals 24.01.1885, door iedereen beter gekend als 'Den Donnes', kwam op half maart 1919, vanuit Vorselaar met vrouwen twee zoons o.a. Jef Donnes (°1913), boer Michielsens hier opvolgen.

Denis (Donnes) Van den Broeck
°Herentals 1885, + Halle 1952. Uit de
verzameling van Yvonne Van den Broeck.

Hij was te Vorselaar getrouwd op 5 augustus 1910 met Regina De Cnodder. Donnes was geen pachter die een hoeve zelfstandig beboerde maar deed dit in naam van de heer, Jozef Dierckx. We zouden hem meer een kastelein noemen, die als hoofdberoep boswachter van de heer was, en toezicht hield op het werkvolk. Naar men mij vertelde waren Terres Eyskens en de ongehuwde Mon Van Herck regelmatige klanten die hier op de boerderij werkten.

In 1927 vertrok Donnes met zijn gezin, dat op de Heihoef aangegroeid was tot vijf zonen, naar een oud boerderijtje van Fons Van Den Broeck op de Sept, die de nieuwe nog bestaande hoeve, 'Broeckshoeve', ging betrekken. De verhuis van Donnes deed niets af aan de blijvende vriendschap met de heer Dierckx, want hij bleef de toegewijde boswachter tot in 1934 wanneer de eigenaar overleed. Donnes overleed te Halle bij zijn zoon in 1952.

Tussen 1927 en 1934 woonde hier een familie die zich in 't geheel niet met het boeren bezighield; de klompenmaker Van Vugt. Hij en zijn vrouw, Elisa Berckvens, met hun zeven kinderen waren Nederlanders. In 1935 kregen we een nieuwe eigenaar, de hoeve werd vakkundig opgeknapt en we kregen opnieuw een zelfstandige boer, Bluekens.

Karel BLUEKENS vanaf 1935 tot 1942.

Karel Bluekens kwam hier aan op het ogenblik wanneer de nieuwe eigenaar, mijnheer Fain, de erg verwaarloosde hoeve in zeer goede staat had gebracht. In jaren hadden ze hier geen echte boer meer gehad. De woning, de bijgebouwen, de grote schuur, de omgeving, alles leek in orde om als boer aan de slag te gaan. Wanneer de 51-jarige Nederlander, Karel Bluekens, op 20 juli 1935 in het bevolkingsregister ingeschreven werd, onder Sept nr. 11, is hij reeds vanaf 1928 weduwnaar van Mathilde Wens. Met hem kwamen zijn zes kinderen mee, allen tussen 11 en 18 jaar: Alfons °1917, August °1919, Mit °1921, Jos °1922, Jan °1923 en Anna °1924.

Karel was op 21 juni 1884 te Baarle-Nassau geboren en ook al zijn kinderen kwamen in die Nederlandse gemeente ter wereld. Volgens de jongste dochter Anna, getrouwd met Karel Wouters, werd vader Bluekens naar hier gelokt omdat die pas gerestaureerde boerderij hem de ogen uitstak. In 't begin van zijn verblijf hier was Karel één van de grote boeren met ...twaalf koeien in de stal. Maar na een termijn van zes jaar zegden de Bluekens het boeren vaarwel. Einde 1942 verhuisde een deel van het gezin naar het dorp om daarna op 't Zand te belanden op 2 mei 1944. Fons Bluekens ging werken op de boerderij van het O.C.M.W. (kliniek) te Hoogstraten.

Foto genomen aan de Heihoef in 1935-36.

Van l.n.r.: Gust, Mit, vader Karel Bluekens, Anna, Fons. (Jan ontbreekt)

Uit de verzameling van Anna Bluekens.

Het was voor deze familie een zware slag toen zoon Jos overleed op 19-jarige leeftijd (1922-1942). Jos werd op een zeer koude januaridag hier begraven. Zijn B.J.B.-vrienden droegen de doodskist. Bewoners van de Vlimmersebaan vertelden me dat het dode lichaam op een slede naar de kerk werd gebracht omdat die dag Wechel onder een sneeuwlaag bedolven lag.

Vader Bluekens en de ongehuwde zoon Jan vonden in het rustige en aloude begijnhof van Hoogstraten een geschikte verblijfplaats en verzorging. Maar Jan hield het daar niet lang uit, hij kon Wechel en de voetbal niet missen en kwam hier terecht in een huisje van het O.C.M.W.

In Wechel zal de naam Bluekens nog lang geassocieerd blijven met voetbal. Verscheidene afstammelingen van Karel Bluekens schitterden in de blauwgele kleuren van de Vredejongens.

Miel BUERMANS en Bertha VAN LOMMEL: van 11 januari 1943 tot 20 november 1947

De familie Buermans-Van Lommel is hier volgens het bevolkingsregister vanuit Ill (Tongerlo) aangekomen op 11 januari 1943 en is terug naar Herenthout verhuisd op 20 november 1947. Miel was te Wiekevorst op 15 april 1917 geboren en zijn vrouw, Bertha Van Lommel, zag het levenslicht in Ill, een gehucht van Tongerlo, maar parochieel onder Olen, op 28 augustus 1919. Bertha kwam uit een gezin van 14 kinderen, van 'den dikken Van Lommel', met zeven dochters op rij met het gevolg dat koningin Elisabeth doopmeter werd in 1926. Van die veertien werden niet minder dan vier meisjes geroepen tot het kloosterleven.

Gezien het in volle zomer van juli-augustus 2002 meer regende dan dat de zon scheen reed ik op zo'n druilerige natte morgen naar Miel, Pauwelstraat nr. 30 te Herenthout. Dit om met hem eens te praten over de tijd van toen in Wechel. Het werd een heel gesprek. Ik kwam terecht bij een 86-jarige vinnige man in korte broek, een echte spraakwaterval. Laten we hem zelf aan het woord.

'Ik kwam in Wechel terecht bij pastoor Dierckx, destijds onderpastoor van Herenthout, waarbij ik mijn eerste communie heb gedaan. Want al woonden we in Wiekevorst, we gingen naar school in Herenthout omdat dit centrum veel dichterbij lag. Het is daar ook dat ik mijn eerste muzieklessen heb genoten ik bespeelde al van mijn acht jaar een muziekinstrument. Daar was ik ook van jongsaf in de fanfare. Ik werd ook spelend lid van de St.-Amelbergafanfare in Wechel. Zelfs werd ik de vriend van 'Mijnheer De Winter'. Op zijn aanraden leerde ik op de tuba spelen, samen met Tuur Bosch. Volgens de dirigent was ik een van de beste muzikanten. Die vriendschap koelde wel wat af toen ik in 1945 als gemeenteraadslid verkozen werd.'

De tinteling in zijn gultige ogen verraadde de deugd die hij daaraan eens beleefde. Dat kwam zo. Om te kunnen dorsen heeft men drijfkracht nodig, maar dat werd me door de gemeente geweigerd. Mijn antwoord was: Ik kom op bij de aanstaande gemeenteraadsverkiezing. 'Gij haalt twee stemmen, van u en van uw vrouw', werd gezegd door een tegenstander...maar ik werd verkozen...en de drijfkracht kwam er.

In 1947 kwam een boerderij te huur van mijnheer Cogels dicht bij mijn ouders te Herenthout. Ons Bertha zag die boerderij -meer een krot- en vergeleek dat met die mooie hoeve van mijnheer Fain. Zij woonde graag in Wechel. Van een mooie boerderij kun je niet eten, dat is hetzelfde als een mooie vrouw, dat brengt ook niets op. Ik dreef mijn wil door en heb daar geen minuut spijt van gehad. Want 't is hier de beste grond van Hertuit. Na een paar jaar kregen we de kans om deze boerderij van ongeveer 12 ha aan te kopen. We deden dat en op het einde van de vijftiger jaren braken we die krot af en bouwden er deze boerderij... 'En Miel, zij mag gezien worden', kwam ik er tussen. 'We hebben ze 'Johannahoef' genoemd, naar het verlangen van ons Bertha. Zo bleef de

Huwelijksfoto van Miel en Bertha,
X Tongerlo 20.01.1942. Uit de verzame-
ling van Dymphna Buermans.

herinnering aan Wechel bewaard. Wanneer ik nog boerde, hadden we gemiddeld 40 stuks vee, groot en klein. Maar ik was, al zeg ik het zelf, soms een eigenaardig manneken, dat steeds met grootse plannen in zijn hoofd rondliep. Zo hebben we 12 ha boomgaard geplant rond de boerderij. In één seizoen plukten we regelmatig 20 ton appels per dag. Zo hebben we eens 510 ton appels naar St.-Truiden gevoerd in één jaar. Dat was wel mijn beste jaar. Maar in Wechel heb ik ook mijne kost verdiend, meer met het sluikslachten onder de oorlog dan met het boeren. Een pegger van Vlimmeren bracht op één nacht eens 7 vette koeien in de schuur. Die werden door slachters dezelfde nacht nog afgemaakt. Ik heb daar goed aan verdiend...en goed gegeten. Ik zat daar goed, verborgen tussen de bomen en ver van de bureu. Ik boerde ook goed in 't gezin. In 1944 werd onze Remi geboren, in 1945 onze Louis en in 1946 onze Frans'. Wanneer ik noodgedwongen afscheid moest nemen omdat het O.C.M.W. hem zijn middagmaal bracht taterde hij maar verder. 'Leeft smid Jef Van Echelpoel nog? En de gebroeders De Koninck op 't Moereind? Doe mijn buurman Gust Belmans de groeten!'

De elf kinderen van Miel Buermans en Bertha Van Lommel. De tweede van links Dymphna °1942 is de oudste van de kinderen. De drie oudste jongens zijn allen in Wechel geboren: Remi °1944, Louis °1945, Frans °1946.
Uit de verzameling van Dymphna Buermans.

Bij het buitengaan vernam ik nog dat hij elf kinderen heeft, waarvan geen enkele deze boerderij wil overnemen, waarin hij alleen verblijft, omdat zijn Bertha drie jaar geleden overleden is. Hij vertelde nog dat hij jarenlang de voorzitter is geweest van de Herenthoutse gepensioneerden, en dat hij nog tweemaal in de week gaat kaarten ...' en niet gelezen in de gazet', zegt hij, 'mijn kleindochter, Jessy Goossens is verleden week in Amerika wereldkampioene geworden in het paardrijden?' Nu kwam Dimphna, de oudste dochter, aandraven met een pak kranten waarin het relaas van de 18-jarige flinke amazone te lezen staat over het behalen van die wereldtitel in sierrijkunst. Zeker en vast wordt Jessy, de tuindersdochter van Theo en Dimphna, de volgende sportvrouw van het jaar in het stoetendorp. Ik heb deze gewezen Wechelaar in Herenhout leren kennen als een man begenadigd met een sterk geheugen, en als een zeer boeiend verteller.

5. Hoevegebouwen

De voorkant van de Heihoeve. Bemerkt de klok op de woning. Foto: Jos Aerts.

Wapenschild 'Le droit chemin' (= De rechte weg)
Dit wapenschild verwijst naar de eigenaar van de hoeve.
Enkel bijzondere gebouwen kregen destijds een wapenschild.
Boven het wapenschild het beeldje van St.-Jan, naar de voor-
naam van de huidige éigenaar. Foto: Jos Aerts.

Tussen de grote schuur en de woning geeft de boer zijn paard te drinken aan de waterput. Naast de waterput bemerk je een hoge paal 'de wip' waar de St.- Sebastiaansgilde de vogel afschoot. Als je goed kijkt zie je in de achtergrond een tweede paard. Uit de verzameling van Jules Van Olmen.

De grote schuur, eertijds met stro bedekt. Langs de verhoogde ingang passeerden de karren geladen met vooral koren- en haverstro. Foto: Jos Aerts.

De achterkant van de boerderij: links de woonruimte, rechts de stal. Bovenste foto is van vroegere datum dan de onderste foto. De bovenste foto is uit de verzameling van Jules Van Olmen en de onderste is van Jos Aerts.

Origineel deurslot met datum 1603.
Bovenaan de letters 'P' en 'J' van 'Proost
Johan', tevens eigenaar van Hof
d'Intere.
Foto: Jos Aerts.

Bakhuis met broodoven. Thans geliefde speelruimte voor de kleinkinderen.
Foto: Jos Aerts

Het karkot, een ruimte waarin de karren geplaatst werden. Foto: Jos Aerts.

EINDNOTEN

1. VAN OLMEN J., *De bevolking vroeger en nu*, in jaarboek 1983 'Norbert de Vrijter', p. 34.
2. In 1636 verboden de Nederlandse Staten de uitoefening van de katholieke godsdienst. Dit betekende de geloofsvervolgung in de Kempen. De pastoor was uit Wechel gevlucht en was ondergedoken bij de paters Augustijnen in Herentals. Daarom werd het huwelijk van jonker Jan de Proost met Justina Cayro in die kloosterkerk ingezegend. Als getuigen fungeerden Willem de Proost, secretaris van Turnhout en broer van Jan en Lodewijk Cayro, kapitein en heer van Moorsel.
Huwelijksakte: '5 Novembris 1637, contraxerunt coram D. Pastore Herendalis in templo Augustianorum, Generosus D. Dominus de Wecheldersande, Gierle, Lille, Beerse, etc. D. Joannis De Proost en Justina Cayro. Coram testibus Guillelmus Proost, Secretatio Turnhoutis et D. Ludovico Cayro, Capitaneo.'
3. D.A.A.-Dekenale Visitatie 1655.
4. G.A.-Wechelderzande, Losse papieren.
5. D.A.A.-Dekenale Visitatie 1635.
6. VAN DEN BRANDEN W, *De teloorgang van de familie De Proost*, in Soldatenblad Wechelderzande, 'De Zandfluit', 1986.
7. G.A.-Wechelderzande, *Schepenregister*, 1672-1722.
8. VAN DEN BRANDEN W, *De teloorgang van de familie De Proost*, in Soldatenblad Wechelderzande, 'De Zandfluit', 1986.
9. G.A.-Wechelderzande, *Schepenregister*, 1672-1722.
10. R.A.A., G.A.-Wechelderzande, *Rollen nr. 18*.
11. Veel dank aan de familie Fain-Misonne voor de genealogische gegevens van de families Hendrickx, De Hault, Fain en Misonne.